

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 10 ja 11 §:n kumoamisesta sekä laiksi Kansallisarkistosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Johdanto

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 10 ja 11 §:n kumoamisesta sekä laiksi Kansallisarkistosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.

Esityksellä kumottaisiin mainitut pykälät, mikä tarkoittaisi, että julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunnan toiminta lakkaisi lain voimaantulon jälkeen. Lautakunnalle julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 10 ja 11 §:ssä säädettyjä tiedonhallintalain vaatimusten edistämis- ja arviointitehtäviä ei toteutettaisi jatkossa. Tiedonhallintalaissa säädettyjen vaatimusten toteuttamista ohjattaisiin muiden viranomaisten, muun muassa valtiovarainministeriön toimesta. Kansallisarkistosta annettuun lakiin säädettäisiin Kansallisarkistolle toimivalta edistää julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 21 §:n mukaista tietoaineistojen säilytystarpeen määrittämistä koskevaa sääntelyä.

Muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027.

Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa sääntelyn perustuvaa lautakuntamallia tehokkaampi ja joustavampi malli ohjata julkisen hallinnon tiedonhallintaa nykyisessä julkisen talouden tilanteessa.

Vastausohjeet vastaanottajille

Kuka tahansa voi antaa lausunnon.

Lausunto pyydetään ensisijaisesti antamaan vastaamalla lausuntopyyntöön lausuntopalvelun kautta.

Ohjeet palveluun rekisteröitymiseksi ja palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelun sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet (käyttäjätuki: lausuntopalvelu.om(at)gov.fi). Ministeriöiden tulee

lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään asialle VN/32997/2025.

Jos lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, lausunto voidaan vaihtoehtoisesti toimittaa ministeriön kirjaamoon sähköpostilla osoitteeseen: kirjaamo.vm@gov.fi tai postitse osoitteeseen Valtiovarainministeriö, PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO. Kirjaamoon toimitetussa lausunnossa pyydetään mainitsemaan asianumero VN/32997/2025. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla. Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasyistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausunnot pyydetään antamaan **viimeistään 17.4.2026**.

Valmistelijat

Lisätietoja asiasta antaa:

Sami Aalto, neuvotteleva virkamies, 029 553 0336, etunimi.j.sukunimi@gov.fi

Tommi Oikarinen, tietohallintoneuvos, 029 553 0150, etunimi.sukunimi@gov.fi

Linkit

<https://vm.fi/hanke?tunnus=VM135:00/2025> - Hankeikkuna

Liitteet:

Luonnos HE eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 10 ja 11 §n kumoamisesta sekä laiksi Kansallisarkistosta annetun lain 2 §n muuttamisesta.pdf

Regeringens proposition.pdf

Jakelu:

Aalto-yliopisto
Akaan kaupunki
Alajärven kaupunki
Alavieskan kunta
Alavuden kaupunki
Asikkalan kunta
Askolan kunta
Auran kunta
Centria ammattikorkeakoulu
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Digi- ja väestötietovirasto
Eduskunnan kanslia
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Eläketurvakeskus
Energiavirasto
Enonkosken kunta
Enontekiön kunta
Espoon kaupunki - Esbo stad
Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan elinvoimakeskus
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savon hyvinvointialue
Eurajoen kunta
Euran kunta
Evijärven kunta
Finanssiala ry
Forssan kaupunki
Geologian tutkimuskeskus
Haaga-Helia ammattikorkeakoulu
Haapajärven kaupunki
Haapaveden kaupunki
Hailuodon kunta
Halsuan kunta
Haminan kaupunki
Hangon kaupunki - Hangö stad
Hankasalmen kunta
Harjavallan kaupunki
Hartolan kunta
Hattulan kunta
Hausjärven kunta
Heinolan kaupunki
Heinäveden kunta
Helsingin eurooppalainen koulu

Helsingin kaupunki
Helsingin käräjäoikeus
Helsingin poliisilaitos
Helsingin ranskalais-suomalainen koulu
Helsingin yliopisto
Hirvensalmen kunta
Hollolan kunta
Huittisten kaupunki
Humanistinen ammattikorkeakoulu
Humppilan kunta
Huoltovarmuuskeskus
HUS
Hyrnsalmen kunta
Hyvil Oy
Hyvinkään kaupunki
Hämeen ammattikorkeakoulu
Hämeen poliisilaitos
Hämeenkyrön kunta
Hämeenlinnan kaupunki
Hätäkeskuslaitos
lin kunta
Iisalmen kaupunki
Iitin kunta
Ikaalisten kaupunki
Ilmajoen kunta
Ilmatieteen laitos
Ilomantsin kunta
Imatran kaupunki
Inarin kunta
Ingå kommun - Inכון kunta
Innovaatorahoituskeskus Business Finland
Isojoen kunta
Isokyrön kunta
Itä-Suomen elinvoimakeskus
Itä-Suomen poliisilaitos
Itä-Suomen yliopisto
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Itä-Uudenmaan poliisilaitos
Jakobstad - Pietarsaaren kaupunki
Janakkalan kunta
Jatkuvan oppimisen palvelukeskus
Joensuun kaupunki
Jokioisten kunta
Joroisten kunta
Joutsan kunta
Juukan kunta
Juupajoen kunta
Juvan kunta
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Jyväskylän kaupunki
Jyväskylän yliopisto

Jämijärven kunta
Jämsän kaupunki
Järvenpään kaupunki
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus
Kaakkois-Suomen poliisilaitos
Kaarinan kaupunki
Kaavin kunta
Kainuun hyvinvointialue
Kajaanin ammattikorkeakoulu
Kajaanin kaupunki
Kalajoen kaupunki
Kangasalan kunta
Kangasniemen kunta
Kankaanpään kaupunki
Kannonkosken kunta
Kannuksen kaupunki
Kansallinen koulutuksen arviointikeskus
Kansallisarkisto
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Karelia-AMK
Karijoen kunta
Karkkilan kaupunki
Karstulan kunta
Karvian kunta
Kaskisten kaupunki - Kaskis stad
Kauhajoen kaupunki
Kauhavan kaupunki
Kauniaisten kaupunki - Grankulla stad
Kaustisen kunta
KEHA-keskus
Keiteleen kunta
KELA
Kemijärven kaupunki
Kemin kaupunki
Keminmaan kunta
Kempeleen kunta
Keravan kaupunki
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen elinvoimakeskus
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Keskusrikospoliisi
Keuruun kaupunki
Keva
Kihniön kunta
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kimitoö kommun - Kemiönsaaren kunta
Kinnulan kunta
Kirkkonummen kunta - Kyrkslätt kommun
Kiteen kaupunki

Kittilän kunta
Kiuruveden kaupunki
Kivijärven kunta
Kokemäen kaupunki
Kokkolan kaupunki - Karleby stad
Kolarin kunta
Konkurssiasiamiehen toimisto
Konneveden kunta
Kontiolahden kunta
Korsholm kommun - Mustasaaren kunta
Korsnäs kommun
Kotimaisten kielten keskus
Kotkan kaupunki
Kouvolan kaupunki
Kristinestad - Kristiinankaupunki
Kronoby kommun - Kruunupyyn kunta
Kuhmoisten kunta
Kuhmon kaupunki
Kuluttajariitalautakunta
Kuopion kaupunki
Kuortaneen kunta
Kurikan kaupunki
Kustavin kunta
Kuusamon kaupunki
Kymenlaakson hyvinvointialue
Kymenlaakson käräjäoikeus
Kyyjärven kunta
Kärkölän kunta
Kärsämäen kunta
LAB-ammattikorkeakoulu
Lahden kaupunki
Laihian kunta
Laitilan kaupunki
Lapin ammattikorkeakoulu
Lapin elinvoimakeskus
Lapin hyvinvointialue
Lapin poliisilaitos
Lapin yliopisto
Lapinjärven kunta - Lappträsk kommun
Lapinlahden kunta
Lappajärven kunta
Lappeenrannan kaupunki
Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT
Lapsiasiavaltuutetun toimisto
Lapuan kaupunki
Larsmo kommun - Luodon kunta
Laukaan kunta
Laurea-ammattikorkeakoulu
Lemin kunta
Lempäälän kunta
Leppävirran kunta

Lestijärven kunta
Liedon kunta
Lieksan kaupunki
Liikenne- ja viestintäministeriö
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Limingan kunta
Liperin kunta
Lohjan kaupunki - Lojo stad
Loimaan kaupunki
Lopen kunta
Lounais-Suomen elinvoimakeskus
Lounais-Suomen poliisilaitos
Loviisan kaupunki - Lovisa stad
Luhangan kunta
Lumijoen kunta
Luonnonvarakeskus
Lupa- ja valvontavirasto
Luumäen kunta
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Länsi-Uudenmaan poliisilaitos
Läkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus
Maa- ja metsätalousministeriö
Maahanmuuttovirasto
Maanmittauslaitos
Maanpuolustuskorkeakoulu
Malax kommun - Maalahden kunta
Marttilan kunta
Maskun kunta
Merijärven kunta
Merikarvian kunta
Metropolia ammattikorkeakoulu
Metsähallitus
Miehikkälän kunta
Mikkelin kaupunki
Muhoksen kunta
Multian kunta
Muonion kunta
Museovirasto
Muuramen kunta
Mynämäen kunta
Myrskylän kunta - Mörskom kommun
Mäntsälän kunta
Mänttä-Vilppulan kaupunki
Mäntyharjun kunta
Naantalin kaupunki
Nakkilan kunta
Niuvanniemen sairaala
Nivalan kaupunki
Nokian kaupunki
Nousiaisten kunta
Nurmeksen kaupunki

Nurmijärven kunta
Nykarleby stad - Uusikaarlepyyn kaupunki
Närpes stad - Närpiön kaupunki
Oikeusapuvirasto
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Oikeusrekisterikeskus
Onnettomuustutkintakeskus
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus
Opintotuen muutoksenhakulautakunta
Orimattilan kaupunki
Oripään kunta
Oriveden kaupunki
Oulaisten kaupunki
Oulun ammattikorkeakoulu
Oulun kaupunki
Oulun poliisilaitos
Oulun yliopisto
Outokummun kaupunki
Padajoen kunta
Paimion kaupunki
Paltamon kunta
Pargas stad - Paraisten kaupunki
Parikkalan kunta
Parkanon kaupunki
Patentti- ja rekisterihallitus
Pedersöre kommun - Pedersören kunta
Pelastusopisto
Pelkosenniemen kunta
Pellon kunta
Perhon kunta
Petäjäveden kunta
Pieksämäen kaupunki
Pielaveden kunta
Pihtiputaan kunta
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pirkkalan kunta
Pohjanmaan elinvoimakeskus
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan poliisilaitos
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Pohjois-Suomen elinvoimakeskus
Poliisiammattikorkeakoulu
Poliisihallitus
Polvijärven kunta
Pomarkun kunta
Porin kaupunki
Pornaisten kunta

Porvoon kaupunki - Borgå stad
Posion kunta
Pudasjärven kaupunki
Pukkilan kunta
Punkalaitumen kunta
Puolangan kunta
Puolustusministeriö
Puumalan kunta
Pyhtään kunta
Pyhäjoen kunta
Pyhäjärven kaupunki
Pyhännän kunta
Pyhärannan kunta
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Pälkäneen kunta
Pöytyän kunta
Raahen kaupunki
Rahoitusvakausvirasto
Raision kaupunki
Rajavartiolaitos
Rantasalmen kunta
Ranuan kunta
Raseborg stad - Raaseporin kaupunki
Rauman kaupunki
Rautalammin kunta
Rautavaaran kunta
Rautjärven kunta
Reisjärven kunta
Riihimäen kaupunki
Rikosseuraamusalan koulutuskeskus
Rikosseuraamuslaitos
Ristijärven kunta
Rovaniemen kaupunki
Ruokavirasto
Ruokolahden kunta
Ruoveden kunta
Ruskon kunta
Rääkkylän kunta
Saamelaisalueen koulutuskeskus
Saarijärven kaupunki
Sallan kunta
Salon kaupunki
Sastamalan kaupunki
Satakunnan AMK
Satakunnan hyvinvointialue
Sauvon kunta
Savitaipaleen kunta
Savonia AMK
Savonlinnan kaupunki
Savukosken kunta

Seinäjoen AMK
Seinäjoen kaupunki
Sievin kunta
Siikaisten kunta
Siikajoen kunta
Siikalatvan kunta
Siilinjärven kunta
Simon kunta
Sipoon kunta - Sibbo kommun
Sisäministeriö
Sisä-Suomen elinvoimakeskus
Sisä-Suomen poliisilaitos
Siuntion kunta - Sjundeå kommun
Sodankylän kunta
Soinin kunta
Someron kaupunki
Sonkajärven kunta
Sosiaali- ja terveysministeriö
Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta
Sotkamon kunta
Sulkavan kunta
Suojelupoliisi
Suomalais-venäläinen koulu
Suomen Akatemia
Suomen Kuntaliitto
Suomen metsäkeskus
Suomen riistakeskus
Suomen ympäristökeskus
Suomenlinnan hoitokunta
Suomussalmen kunta
Suonenjoen kaupunki
Svenska handelshögskolan
Sysmän kunta
Säkylän kunta
Säteilyturvakeskus
Taide- ja kulttuurivirasto
Taideyliopisto
Taipalsaaren kunta
Taivalkosken kunta
Taivassalon kunta
Tammelan kunta
Tampereen AMK
Tampereen kaupunki
Tampereen yliopisto
Tasa-arvovaltuutetun toimisto
Tasavallan presidentin kanslia
Tervolan kunta
Tervon kunta
Teuvan kunta
Tiedusteluvalvontavaltuutetun toimisto
Tietosuojavaltuutetun toimisto

Tilastokeskus
TI. Kosken kunta
Tohmajärven kunta
Toholammin kunta
Toivakan kunta
Tornion kaupunki
Tulli
Tuomioistuinvirasto
Turun AMK
Turun kaupunki - Åbo stad
Turun yliopisto
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Tuusniemen kunta
Tuusulan kunta
Tyrnävän kunta
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työterveyslaitos
Työtuomioistuin
Ulkopoliittinen instituutti
Ulosottolaitos
Uvilan kaupunki
Urjalan kunta
Utajärven kunta
Utsjoen kunta
Uudenmaan elinvoimakeskus
Uuraisten kunta
Uusikaupunki
Vaalán kunta
Vaasan AMK
Vaasan kaupunki - Vasa stad
Vaasan yliopisto
Valkeakosken kaupunki
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Valtakunnanvoudin kanslia
Valteri-koulu
Valtiokonttori
Valtion koulukodit
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus
Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori
Valtioneuvoston kanslia
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Vanhan vaasan sairaala
Vanhusasiavaltuutettu
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Vantaan kaupunki - Vanda stad
Varkauden kaupunki
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Vehmaan kunta
Verohallinto
Vesannon kunta

Vesilahden kunta
Vetelin kunta
Vieremän kunta
Vihdin kunta
Viitasaaren kaupunki
Vimpelin kunta
Virolahden kunta
Virtain kaupunki
Väylävirasto
Vörå kommun - Vöyrin kunta
Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto
Ylioppilaslautakunta
Ylitornion kunta
Ylivieskan kaupunki
Ylöjärven kaupunki
Ympäristöministeriö
Ypäjän kunta
Yrkeshögskolan Arcada
Yrkeshögskolan Novia
Åbo Akademi
Ähtärin kaupunki
Äänekosken kaupunki

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Aalto Sami
Valtiovarainministeriö

Markou Nikos
Valtiovarainministeriö

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 10 ja 11 §:n kumoamisesta sekä laiksi Kansallisarkistosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

VM135:00/2025 SÄÄDÖSVAlMISTELU

Hallituksen esityksellä ehdotettaisiin kumottavaksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain sääntely tiedonhallintalautakunnasta. Sääntelyn kumoamisen seurauksena lautakunnan toiminta lakkaisi vuoden 2027 alusta lukien.

Hankkeen perustiedot

KÄYNNISSÄ

Hankenumbero
VM135:00/2025

Asianumerot
VN/32997/2025

Asettaja
valtiovarainministeriö

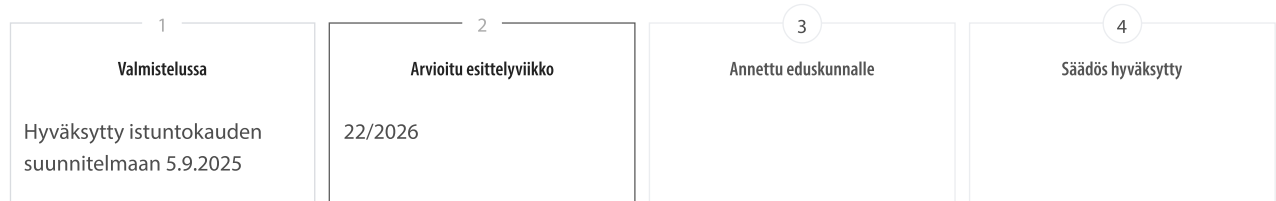
Tehtäväluokka
Hallituksen esityksen valmistelu

Toimikausi/aikataulu
29.10.2025 –

Asettamispäivä
29.10.2025

Lainvalmistelu

HE laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 10 ja 11 §:n kumoamisesta sekä laiksi Kansallisarkistosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esityksellä ehdotettaisiin kumottavaksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain sääntely tiedonhallintalautakunnasta. Sääntelyn kumoamisen seurauksena lautakunnan toiminta lakkaisi vuoden 2027 alusta lukien. Toimenpide on osa valtiovarainministeriön omaan hallinnonalaan kohdistuvien säästöjen toimeenpanoa. Kansallisarkiston tehtäväksi tulisi edistää julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 21 §:n mukaisen tietoineistojen säilytystarpeen määrittämistä koskevan sääntelyn toteutumista.

Vastuuministeri Kunta- ja alueministeri Ikonen

Kevätistuntokauden 2026 lainsäädäntösuunnitelma

- [valtiovarainministeriö](#)

- [kaikki ministeriöt](#)

Yhteyshenkilö

Sami Aalto, Neuvotteleva virkamies

puh. [+358 295 530 336](tel:+358295530336)

etunimi.j.sukunimi@gov.fi

Lähtökohdat

Hallituksen esityksellä ehdotettaisiin kumottavaksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain sääntely tiedonhallintalautakunnasta. Sääntelyn kumoamisen seurauksena lautakunnan toiminta lakkaisi vuoden 2027 alusta lukien. Toimenpide on osa valtiovarainministeriön omaan hallinnonalaan kohdistuvien säästöjen toimeenpanoa. Kansallisarkiston tehtäväksi tulisi edistää julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 21 §:n mukaisen tietoaineistojen säilytystarpeen määrittämistä koskevan sääntelyn toteutumista. Valtiovarainministeriössä valmistellaan tiedonhallintalain soveltamisen tuen ja ohjauksen uudelleenorganisointia. Tarkempaa suunnittelua tullaan tekemään säädösvalmistelun rinnalla.

Asiakirjat

Henkilöt

Säädösvalmistelu ja kehittäminen valtioneuvostossa

Ministeriöt toteuttavat hallitusohjelmaa, valmistelevat lakeja ja muita säädöksiä sekä vievät eteenpäin uudistuksia erilaisissa hankkeissa, työryhmissä ja toimielimissä.

Kaikkien ministeriöiden hankkeet löydät valtioneuvoston verkkosivuilta valtioneuvosto.fi/hankeet

Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
PL 28, 00023 Valtioneuvosto
Vaihe 0295 16001
[kirjaamo.vm\(at\)gov.fi](mailto:kirjaamo.vm(at)gov.fi)

Tietoa sivustosta
Tietosuoja
Saavutettavuusseloste
Sivukartta

[Kysy ja anna palautetta](#)

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 10 ja 11 §:n kumoamisesta sekä laiksi Kansallisarkistosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esitys sisältää ehdotuksen tiedonhallintalautakunnan lakkauttamisesta sekä tähän liittyvistä lainsäädännön muutoksista. Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 10 ja 11 §. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Kansallisarkistosta annetun lain 2 §:n 1 momentin 4 kohta.

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 10 §:ssä säädetään julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunnasta. Pykälän 1 momentissa säädetään lautakunnan tehtävistä edistää ja arvioida julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain sääntelyä. Lain 11 §:ssä säädetään lautakunnan arviointitehtävästä. Esityksellä kumottaisiin mainitut pykälät, mikä tarkoittaisi, että lautakunnan toiminta lakkaisi lain voimaantulon jälkeen. Lautakunnalle julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 11 §:ssä säädettyä arviointitehtävää ei toteutettaisi jatkossa. Kansallisarkistosta annettuun lakiin säädettäisiin Kansallisarkistolle toimivalta edistää julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 21 §:n mukaista tietoaineistojen säilytystarpeen määrittämistä koskevaa sääntelyä.

Valtiovarainministeriön tehtävät ja toimivalta edistää julkisen hallinnon tiedonhallintaa koskevaa sääntelyä säilyisivät ennallaan. Valtiovarainministeriö voisi tämän toimivaltansa puitteissa tarjota tiedonhallintalautakunnan lakkauttamisen jälkeen tarkoituksenmukaista tukea ja ohjausta tiedonhallintalain vaatimusten edistämiseksi. Esityksen tavoitteena on mahdollistaa sääntelyyn perustuvaa lautakuntamallia tehokkaampi ja joustavampi malli ohjata julkisen hallinnon tiedonhallintaa nykyisessä julkisen talouden tilanteessa. Lisäksi tavoitteena on, että ohjauksessa keskitytään jatkossa vaikuttavimpiin toimenpiteisiin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2027.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
3 Tavoitteet	13
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	14
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	14
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	14
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	16
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	16
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot	18
6 Lausuntopalaute	20
7 Säännöskohtaiset perustelut	20
8 Lakia alemman asteinen sääntely	20
9 Voimaantulo	20
10 Toimeenpano ja seuranta	21
LAKIEHDOTUKSET	22
julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 10 ja 11 §:n kumoamisesta	22
Kansallisarkistosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta	23
LIITE	24
RINNAKKAISTEKSTI.....	24
Kansallisarkistosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	24

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Valtiovarainministeriö käynnisti 3.3.2025 arviomuistion valmistelun tiedonhallintalain (906/2019) 10 ja 11 §:ssä säädetyn Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunnan (tiedonhallintalautakunta) tehtävien toteuttamisesta ja edelleen kehittämisestä (VN/4587/2025). Valmistelun tarkoituksena oli arvioida tiedonhallintalautakunnan toiminnan tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta sekä vaihtoehtoisia tapoja toteuttaa viranomaisten tiedonhallintaa tukevia tehtäviä. Valmistelun taustalla olivat päätökset valtionhallintoon kohdistuvista säästötarpeista ja palveluiden tuottamisesta nykyistä kevyemmällä hallinnollisella rakenteella. Säädösvalmistelutoimenpiteiden käynnistämisen taustalla ovat myös talouspoliittisen ministerivaliokunnan 24.6.2025 tekemät linjaukset säästöjen jakautumisesta hallinnonaloille. Ministerivaliokunta linjasi valtionhallinnon 130 miljoonan euron vuosittaisen lisäsäästön toteutuksesta ja kohdentumisesta eri hallinnonaloille jo aiemmin sovittujen lähes 400 miljoonan euron säästöjen lisäksi. Säästöjä pyritään saamaan aikaan muun muassa purkamalla ja keventämällä tehtäviä.

Arviomuistion 1.9.2025 ehdotuksen mukaisesti valtiovarainministeriö päätti aloittaa säädösvalmistelun tiedonhallintalain 10 §:ssä säädetyn tiedonhallintalautakunnan lakkauttamiseksi. Tiedonhallintalautakunnan lakkauttaminen tukisi valtioneuvoston valtiovarainministeriön hallinnonalalle asetettujen säästötavoitteiden toteuttamista.

1.2 Valmistelu

Luonnos hallituksen esitykseksi on valmisteltu valtiovarainministeriössä virkatyönä. Ehdotus Kansallisarkistosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta on valmisteltu yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

Luonnos hallituksen esitykseksi oli lausuntokierroksella [ajankohta]. Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat saatavilla julkisessa palvelussa osoitteessa <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM135:00/2025>.

2 Nykytila ja sen arviointi

Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetulla lailla (906/2019, myöhemmin tiedonhallintalaki) perustettiin vuoden 2020 alusta valtiovarainministeriön yhteyteen Julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunta (myöhemmin tiedonhallintalautakunta), jonka tehtävänä on arvioida ja edistää tiedonhallintalaissa säädettyjen vaatimusten ja menettelytapojen toteuttamista.

Tiedonhallintalautakunta voi arvioida tiedonhallintalaissa säädettyjen vaatimusten toteutumista valtion virastoissa ja laitoksissa, hyvinvointialueilla ja hyvinvointiyhtymissä sekä kunnissa ja kuntayhtymissä. Lautakunnan arviointi kohdistuu tiedonhallintalain tiedonhallinnan järjestämistä (4 §), tiedonhallintamallin ylläpitoa ja muutosvaikutusten arviointia (5 §), tietoaineistojen sähköiseen muotoon muuttamista (19 §), tietoaineistojen saatavuutta (19 ja 24 a ja b §), tietoaineistojen sähköistä luovutustapaa (22-24 §) sekä asianhallintaan ja palvelujen tiedonhallintaa koskevien vaatimusten toteuttamista (6 luku).

Tiedonhallintalautakunnan edistämistehtävä kattaa tiedonhallintalaissa säädetyn, pois lukien lain 4 a luvussa säädetty kyberturvallisuusvelvollisuudet.

Tiedonhallintalautakunnan organisointi

Valtioneuvosto nimittää tiedonhallintalautakunnan neljäksi vuodeksi kerrallaan. Lautakunnan jäsenten asiantuntemuksen koostuminen tiedonhallintalain vaatimasta asiantuntemuksesta on varmistettu tiedonhallintalain 10 §:n 2 momentin säännöksellä lautakunnan jäseniltä vaaditusta asiantuntemuksesta. Lain mukaan tiedonhallintalautakunnassa on jäseniä, joilla on asiantuntemus julkisen hallinnon tietoturvallisuudesta, tietojärjestelmien ja tietovarantojen yhteentoimivuudesta, tilastoinnista tai tietoaineistojen tiedonhallinnasta. Tavoitteena on, että lautakunnassa olisi asiantuntijajäseniä valtionhallinnosta, hyvinvointialueilta sekä kunnista (ks. HE 284/2018 vp, s. 89). Toimikaudeksi 1.2.2020-31.12.2024 nimitetyssä tiedonhallintalautakunnassa oli jäseninä asiantuntijoita valtion virastoista sekä kunnista. Toimikaudelle 1.5.2024-30.4.2028 nimitetyssä lautakunnassa asiantuntijoita on valtion virastoista, hyvinvointialueilta sekä kunnista. Tiedonhallintalautakunnan jäsenen asiantuntemus on kattanut tiedonhallintalaissa säädetyt asiantuntemusalueet ja vaadittu asiantuntemus on todettu lautakunnan nimittämisen yhteydessä.

Tiedonhallintalautakunnan toiminta on perustunut sen vuosittain hyväksymään toimintasuunnitelmaan ja arviointisuunnitelmaan. Suunnitelmissa lautakunta asettaa tavoitteet omalle toiminnalleen vuodeksi ja määrittää tavoitteita tukevat toimenpiteet lautakunnalle kohdennettujen valmisteluresurssien puitteissa. Tiedonhallintalautakunnan päätöksenteko perustuu sen jäsenten asiantuntemukseen käsiteltävinä olevista asioista ja on tältä osin erillinen valtiovarainministeriön muusta ratkaisuvallan käytöstä.

Ennen tiedonhallintalain voimaantuloa Suomessa ei ollut yhtä viranomaista, joka keskittyisi koko julkisen hallinnon tiedonhallinnan kehittämiseen ja arviointiin, vaan tiedonhallinnan kehittämistä toteuttavat useat viranomaiset kukin omalla toimialallaan. Julkisen hallinnon tiedonhallintaa koordinoivaa työtä koordinoitiin eri aikoina erilaisissa viranomaisten välisissä yhteistyöryhmissä ja valtionhallinnon tietoturvallisuuden johtoryhmän työssä (VAHTI) sekä julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnassa (JUHTA).

Tiedonhallintalautakunnan organisointitavaksi valitun lautakuntamuodon perusteena on ollut, että tiedonhallinta perustuu monialaiseen asiantuntijoiden ja usean viranomaisen väliseen yhteistyöhön, jonka vuoksi myös tiedonhallinnan kehittäminen ja informaatio-ohjaus tulee järjestää monialaisesta asiantuntemuksesta koostuvaksi. Tiedonhallinnan monialaisen asiantuntemuksen käyttötarve ei ole jatkuva, vaan sitä tarvitaan lähinnä päätöksiä valmisteltaessa ja tehtäessä. Tarvittavan asiantuntemuksen organisointi lautakuntaan arvioitiin tarkoituksenmukaiseksi tiedonhallintalain valmistelun yhteydessä. Lautakuntamalli katsottiin myös riittävän huomioidakseen perusoikeuksien, kuten julkisuusperiaatteen, oikeusturvan ja muiden hyvän hallinnon takeiden turvaamisesta tiedonhallinnassa.

Tiedonhallintalautakunnan edistämistehtävät

Tiedonhallintalautakunta on toimikausiensa aikana toteuttanut tiedonhallintalaissa säädetyjen vaatimusten edistämistehtävää laatimalla ja ylläpitämällä suosituksia, järjestämällä tilaisuuksia ja neuvomalla viranomaisia hyvistä käytännöistä tiedonhallintalain toteuttamiseksi. Tiedonhallintalautakunnan suositukset tai neuvonta eivät sido viranomaista, vaan toimivat apuvälineenä, kun viranomainen päättää toimenpiteistä, joilla se laissa säädettyjä vaatimuksia toteuttaa.

Tiedonhallintalautakunta on laatinut vuosien 2020-2025 välisenä aikana yhteensä 26 suositusta tiedonhallintalaissa säädetyjen vaatimusten toteuttamiseksi. Suosituksista 23 on ruotsinkieliset versiot ja kolme on käännetty englannin kielelle. Tällä hetkellä tiedonhallintalautakunta ylläpitää 15 suositusta. Tiedonhallintalautakunnan suosituksia käytetään laajasti julkisessa hallinnossa. Valtioneuvoston julkaisuarkistosta on suosituksia ladattu 1.1.2026 mennessä yli 180 000

kertaa. Suositusten suuren latausmäärä indikoi niiden laajasta hyödyntämisestä julkisessa hallinnossa.

Taulukko x. Tiedonhallintalautakunnan voimassa olevat suositukset ja niiden latausmäärät:

Tiedonhallintalautakunnan suositukset	Latausmäärä 28.10.2025
Suositus turvallisuusluokiteltavien asiakirjojen käsittelystä (VM2021:5 ja VM 2020:19)	31 451
Suositus tiedonhallintamallista (VM2024:22)	27 596
Suositus tietoaineistojen säilytysajasta (VM2023:77)	27 129
Tietoturvallisuuden arviointikriteeristö – Julkri (VM2023:46)	14 677
Suositus tietoturvallisuuden vähimmäisvaatimuksista (VM2024:19)	16 061
Suositus asiankäsittelyn metatiedoista (VM2023:76)	11 292
Suositus tiedonhallinnan muutosvaikutusten arvioinnista (VM2024:21)	10 248
Suositus tietoturvallisuudesta hankinnoissa (VM2023:57)	8 239
Suositus salassa pidettävien asiakirjojen käsittelystä (VM2023:4)	7 359
Turvallisuusluokiteltavien asiakirjojen käsittely pilvipalveluissa (VM2022:4)	3 885
Suositus asiakirjajulkisuus kuvauksen laatimisesta (VM2020:22)	4 446
Suositus johdon vastuiden toteuttamisesta tiedonhallinnassa (VM2020:18)	3 778
Suositus asiakirjojen metatiedoista palveluja tuottaessa (VM2023:76)	2 832
Suositus teknisistä rajapinnoista ja katseluyhteyksistä (VM2021:21)	2 519
Suositus automaattisesta ratkaisumenettelyn käyttöönotosta ja käytöstä (VM2024:13)	987
Yhteensä	172 499

Keväällä 2025 valtiovarainministeriön toteuttamassa kyselyssä valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien viranomaisia pyydettiin arvioimaan tiedonhallintalautakunnan suositusten avulla saatuja hyötyjä tiedonhallintalain vaatimusten toteuttamiseksi. Vastanneista yli 150 viranomaisesta 64,5 % arvioi suosituksista olleen hyötyä tiedonhallintalain vaatimusten toteuttamisessa ja 21,3 % vastanneista arvioi hyödyn olleen merkittävän. Viranomaisista 37,8 % arvioi suositusten hyödyntämisen vähentäneen niiden työmäärää tiedonhallintalain vaatimusten toteuttamisessa ja 14,1 % arvioi työmäärän vähentymisen olleen merkittävä.

Suosituksien lisäksi tiedonhallintalautakunta on tiedonhallintalain vaatimusten edistämiseksi valmistanut HAUS kehittämiskeskus Oy:n kanssa neljä verkkokoulutusta tiedonhallintalain sääntelystä ja niitä toteuttavista hyvistä käytännöistä. Ylläpidettävät koulutukset koskevat tiedonhallintalain 4 luvussa säädettyjä tietoturvallisuusvaatimuksia (1. turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen käsittely, 2. julkisen hallinnon tietoturvallisuuden arviointikriteerit – Julkri, 3. salassa pidettävien tietojen käsittely) sekä tiedonhallintalain 25–27 §:ssä säädettyjä asianhallinnan ja palvelujen tiedonhallinnan vaatimuksia (4. julkisen hallinnon asianhallinta).

Vuosien 2023–2025 aikana koulutusten sivuja on katseltu lähes 14 000 kertaa, koulutusten suorittamisesta saatavia todistuksia on ladattu noin 4 400 kertaa ja valtionhallinnon viranomaisten koulutusten suoritusmerkinnöistä on kirjattu yli 2 500. Viranomaisilta saadun palautteen perusteella viranomaisista 62,1 % arvioi koulutuksista olleen hyötyä tiedonhallintalain vaatimusten

toteuttamisessa ja 8,6 % arvioi hyödyn olleen merkittävän. Viranomaisista 44,6 % arvioi koulutusten vähentäneen niiden työmäärää tiedonhallintalain vaatimusten toteuttamisessa ja 5,4 % arvioi työmäärän vähentymisen olleen merkittävä.

Suosittelujen ja verkkokoulutusten lisäksi tiedonhallintalautakunta on vuosien 2020–2025 välillä järjestänyt viranomaisille yhteensä 37 tilaisuutta tiedonhallintalaissa säädettyjen vaatimusten ja menettelytapojen toteuttamiseksi. Tilaisuudet on toteutettu pääosin kaikille avoimina webinaareina, mutta resurssien salliessa on pidetty myös koulutustilaisuuksia, työpajoja, katselmointitilaisuuksia sekä myös pienemmällä osallistujamäärällä tarkoitettuja tilaisuuksia, joissa on käsitelty osallistujien ongelmia ja kysymyksiä tiedonhallintalaissa säädettyjen vaatimusten toteuttamisessa.

Vuoden 2021 tilaisuuksien osallistujista ei ole pidetty kirjanpitoa, mutta vuosien 2020 ja 2022–2025 aikana järjestettyihin tilaisuuksiin on osallistunut yli 10 000 henkilöä. Vuodesta 2023 alkaen on tilaisuuksien hyötyjä arvioitu asteikolla 1-5 (1 = ei vastannut osallistujan tarvetta ja 5 = vastasi tarpeeseen erittäin hyvin). Keskiarvo osallistujien arvioista tilaisuuksien hyödyistä on 4,0 (tilaisuus vastasi hyvin tarvetta).

Taulukko x. Tiedonhallintalautakunnan tilaisuudet 2023–2025

Tiedonhallintalautakunnan tilaisuudet vuosina 2023-2025	Päivämäärä	Osallistujat yhteensä / henkilö	Osallistujat yhteensä / organisaatio	Hyöty (1-5) / keskiarvo
Automaattinen ratkaisumenettely I	21.3.2023	284	119	4,1
Automaattinen ratkaisumenettely II	16.5.2023	217	91	4,0
Tiedonhallintalautakunta I	31.5.2023	132	67	4,0
Asiankäsittelyn metatiedot I	14.6.2023	334	150	4,1
Automaattinen ratkaisumenettely III	19.9.2023	291	107	3,9
Asiankäsittelyn metatiedot II	26.9.2023	443	193	4,1
Metatietomalli – katselmointi I	4.10.2023	113		3,8
Tietoturvallisuus hankinnoissa	9.10.2023	418	156	3,9
Metatietomalli – katselmointi II	17.10.2023	143	83	4,0
Tiedonhallintalautakunta II	9.11.2023	234	118	4,1
Säilytysaikasuositukset	17.11.2023	427	181	4,3
Automaattinen ratkaisumenettely IV	14.12.2023	267	77	4,1
Tiedonhallintamalli ja muutosvaikutukset I	25.4.2024	284	119	3,8
Tiedonhallintamalli ja muutosvaikutukset II	11.6.2024	217	91	3,8
Tietoturvallisuuden vähimmäisvaatimukset	5.9.2024	294	123	3,8
Opetustoimen asiakirjojen säilytysajat	27.11.2024	378	145	3,7
Lautakunnan toimintasuunnitelma	14.2.2025	49	27	4,3
Tiedonhallintalain vaatimukset I	20.3.2025	331	153	4,2
Kyberturvallisuusvelvollisuudet	1.4.2025	229	109	3,8

Tiedonhallintalain arviointihavainnot	15.5.2025	118	79	4,0
Tiedonhallintalain vaatimukset II	5.6.2025	332	167	4,2
Opetustoimen asiakirjojen säilytysajat I	9.6.2025	685	250	3,6
Opetustoimen asiakirjojen säilytysajat II	9.9.2026	415	193	3,4
Suositus tiedonhallintalaki ja tekoälyjärjestelmät	18.11.2025	357	143	4,2
Julkisen hallinnon asianhallinta (verkkokoulutus)	26.11.2025	261	111	4,7
Suositus varautumisesta häiriötilanteisiin	10.12.2025	244	116	4,0
Yhteensä		7 497	3 168	4,0

Tiedonhallintalaissa säädettyjen vaatimusten toteuttamisen tueksi tiedonhallintalautakunta on antanut kannanottoja sekä lausuntoja tiedonhallintalaissa säädetystä. Vuosien 2020–2025 aikana lautakunta on antanut yhteensä 42 kannanottoa ja lausuntoa tiedonhallintalain soveltamisesta ja laissa säädetyn edistämiseksi. Näistä 22 on kannanottoja viranomaisten kysymyksiin tiedonhallintalain soveltamisesta ja 20 lausuntoja tiedonhallintaa koskevista sääntelyehdotuksista sekä tiedonhallintaa edistävästä ohjeista ja suosituksista.

Kannanottojen ja lausuntojen lisäksi tiedonhallintalautakunta neuvoo ja opastaa tiedonhallintalain vaatimusten toteuttamisessa sekä muissa sen tehtäviin liittyvissä kysymyksissä. Vuosittain tiedonhallintalautakunta on vastannut noin 100–20 sille saapuneeseen kysymykseen. Lautakunta on asettanut vuosittain tavoitteeksi vastata sille saapuneisiin kysymyksiin kahden viikon kuluessa kysymyksen saapumisesta. Tiedonhallintalautakunta on pysynyt asetetussa tavoitteessa. Lautakunnalle saapuneet kysymykset ovat kohdistuneet erityisesti tiedonhallintalain 21 §:ssä säädettyyn tietoaaineistojen säilytysaikojen määrittelyyn sekä 5 §:ssä säädetyn tiedonhallintamallin ylläpitoon ja 6 luvun asianhallintaa koskeviin säännöksiin. Lukumäärällisesti suurin osa kysymyksistä vastaanotetaan kunnista.

Tiedonhallintalautakunnan kannanotot ja lausunnot muodostavat perustan lautakunnan viranomaisille antaman neuvonnan osalta. Kannanotot toimivat myös perustana lautakunnan laatiessa suosituksia tiedonhallintalaissa säädettyjen vaatimusten toteuttamisesta.

Tiedonhallintalautakunnan arviointitehtävä

Tiedonhallintalautakunnan tehtävänä on arvioida tiedonhallintalain säännösten toteuttamista ja noudattamista valtion virastoissa ja laitoksissa, hyvinvointialueilla ja hyvinvointiyhtymissä sekä kunnissa ja kuntayhtymissä. Tehtävä mahdollistaa sen, että tiedonhallintalautakunta voi arviointitulosten perusteella antaa hallinnollista ohjausta tiedonhallintalain vaatimusten toteuttamisesta. Arviointihavaintojen perusteella tiedonhallintalautakunta ohjaa suoraan tiedonhallinnasta vastaavaa viranomaista tai määrittää muita toimenpiteitä, joilla viranomaista autetaan (mm. suositusten kehittämistarpeet perustuvat pitkälti arvioinneissa todettuun).

Tiedonhallintalain valmistelun yhteydessä lautakunnan tarvetta perustettiin myös sillä, ettei ennen tiedonhallintalakia tiedonhallinnan lakisäätöisten vaatimusten toteuttamista ole arvioitu systemaattisesti eikä arviointia ole pystytty tekemään selkeänä ohjauksena. Tiedonhallinnan ongelmien osalta lain esitöissä viitattiin ylimpien laillisuusvalvojen kanteluasioiden ratkaisuihin, joissa on kiinnitetty eri viranomaisten huomiota julkisuuslain 18 §:ssä säädettyjen vaatimusten noudattamiseen muun muassa tiedonsaannin estyttyä, kun henkilöstö ei ole tuntenut tiedonsaantiin liittyviä menettelysääntöksiä tai asiakirjoja ei ole rekisteröity asianmukaisella tavalla.

Tiedonhallintalautakunta voi arvioida tiedonhallintalaissa säädettyjen vaatimusten toteutumista valtion virastoissa ja laitoksissa, hyvinvointialueilla ja hyvinvointiyhtymissä sekä kunnissa ja kuntayhtymissä. Lautakunnan arviointi kohdistuu tiedonhallintalain tiedonhallinnan järjestämistä (4 §), tiedonhallintamallin ylläpitoa ja muutosvaikutusten arviointia (5 §), tietoaineistojen sähköiseen muotoon muuttamista (19 §), tietoaineistojen saatavuutta (19 ja 24 a ja b §), tietoaineistojen sähköistä luovutustapaa (22–24 §) sekä asianhallintaan ja palvelujen tiedonhallintaa koskevien vaatimusten toteuttamista (6 luku).

Tiedonhallintalautakunnan arviointien ulkopuolelle jäävät tiedonhallintalain 4 luvussa säädetyt tietoturvasuoritusvaatimukset sekä 6 a luvussa automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönotosta ja käytöstä säädetyt vaatimukset. Tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyiden tietoturvasuuden arvioinnista on säädetty viranomaisten tietojärjestelmien ja tietoliikennejärjestelyjen tietoturvasuuden arvioinnista annetussa laissa (1406/2011). Tiedonhallintalain 4 luvun vaatimusten rajaaminen lautakunnan arviointitehtävän ulkopuolelle on tarkoittanut käytännössä sitä, ettei tällä hetkellä ole tiedossa, miten laajasti viranomaiset ovat pystyneet vaatimuksia toteuttamaan. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom:n tilannekuvatuotteet eivät tarjoa käsitystä vaatimusten toteuttamisesta. Myöskään Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämä Digturvan kokonaiskuvapalvelu ei vastaa tiedonhallintalaissa säädettyä.

Tiedonhallintalain 6 a luvussa säädettyjen vaatimusten arviointitehtävä sisältyi hallituksen esitykseen automaattista päätöksentekoa koskevaksi lainsäädännöksi (ks. HE 145/2022 vp). Esityksen muuttuessa eduskuntakäsittelyn aikana, arvioi hallintovaliokunta, ettei muutetussa muodossaan 6 a luvun valvonta ja täytäntöönpano eivät enää edellytä tiedonhallintalautakunnalle ehdotettua tehtävää (ks. HavM 39/2022 vp, s. 19). Tiedonhallintalautakunta on edistämistehtävnsä puitteissa seurannut automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa ja käyttöä viranomaisissa, mutta lautakunnan ei ole ollut mahdollista arvioida toteutuvatko hallintolain 8 b luvussa ja tiedonhallintalain 6 a luvussa säädetyt vaatimukset käytössä olevissa menettelyissä. Edellä esitetyn lisäksi tiedonhallintalakiin lisättiin kyberturvallisuusdirektiivin (EU) 2022/2555 (NIS2-direktiivi) täytäntöönpanon toteuttamiseksi uusi 4 a luku kyberturvallisuusvelvollisuuksista. Uusien säännösten toteuttamisen valvonnasta vastaa Liikenne- ja viestintävirasto.

Tiedonhallintalautakunta on vuodesta 2020 alkaen toteuttanut 18 erillistä laillisuusarviointia, jotka ovat kohdentuneet yhteensä yli 1 400 viranomaiseen. Arviointitehtävän osalta lautakunta on pystynyt arvioimaan kattavasti tiedonhallintalain säännösten toteutumista. Tiedonhallintalain 19, 24 a ja 24 b §:ssä säädettyjä tietojen saatavuutta koskevien velvollisuuksien toteuttamista lautakunta ei lautakunnan toimikausien aikana ole arvioinut. Tiedonhallintalautakunta on laatinut toteuttamistaan arvioinneista tiedonhallintalain 11 §:n 4 säädetty arviointikertomukset: Tiedonhallintalautakunnan arviointikertomus 2020–2021 (VM8/2022) ja Tiedonhallintalautakunnan arviointikertomus 2022–2023 (VM16/2024).

Havaitessaan puutteita tiedonhallintalain vaatimusten toteuttamisessa, on lautakunta lähettänyt arviointikohteille ohjauskirjeen, jossa arvioinnin kohteena olevat tiedonhallintalain vaatimukset sekä puutteet vaatimusten toteuttamisessa on pyritty saattamaan viranomaisen tietoon korjaavia toimenpiteitä varten. Tiedonhallintalautakunnan arviointitehtävä on tuottanut tavoitteen mukaisesti tietoa tiedonhallintalain vaatimusten toteuttamisesta (HE 284/2018 vp) sekä laissa säädettyjen menettelytapojen käyttöönotosta viranomaisissa. Arviointihavaintojen perusteella tehdyt ohjaustoimenpiteet ovat mahdollistaneet hallinnollisen ohjauksen kohdentamisen suoraan niille viranomaisille, joilla on havaittu olevan puutteita tiedonhallintalaissa säädetyn toteuttamisessa. Tiedonhallintalautakunta on vuosien 2020–2025 aikana kiinnittänyt lukuisille viranomaisille huomioon tiedonhallintalaissa säädettyjen vaatimusten noudattamisessa havaituista puutteista.

Tiedonhallintalautakunnan toteuttamien arviointien perusteella on muodostunut kokonaiskuva, että valtion virastot ja laitokset, hyvinvointialueet ja hyvinvointiyhtymät sekä kunnat ja kuntayhtymät ovat pääsääntöisesti pystyneet muuttamaan toimintansa vastaamaan tiedonhallintalaissa säädettyjä vaatimuksia. Keskeiset puutteet kohdistuvat tiedonhallintalain 5 §:ssä säädettyjen tiedonhallintamallien ylläpitoon kuntasektorilla sekä laissa säädettyjen arviointi- ja kuvausten ylläpitovelvollisuuksien toteuttamiseen hallinnollisten uudistusten yhteydessä. Tiedonhallintamallien ylläpitoa koskeneissa arvioinneissa lautakunta on nostanut esiin muun muassa sen, että useilla viranomaisilla on puutteita muun muassa toimintaympäristön tiedonhallinnan kuvaamisessa (tiedonhallintamalli) sekä siihen sisätyvien tietoturvaluustoimenpiteiden kuvaamisessa. Lautakunnan toteuttamien arviointien perusteella on osoitettavissa myös, että viranomaisilla on ollut haasteita toteuttaa tiedonhallintalaissa säädettyjä suunnittelu- ja vaikutusten arviointivelvollisuuksia laajoissa hallinnollisissa uudistuksissa (esim. sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistus sekä työvoimapalvelujen uudistus TE 2024 uudistus).

Julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi tiedonhallintalautakunta on arvioinut tiedonhallintalain 28 §:ssä säädetyn asiakirjajulkisuuskuvauksen ylläpitoa koskevien vaatimusten toteutumista niin sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kuin myös työvoimapalvelujen uudistuksessa (TE 2024 uudistus). Ensin mainitun osalta lautakunta seurasi ja ohjasi arvioinneillaan kuvauksen ylläpitoa, kunnes kaikki hyvinvointialueet olivat saaneet kuvauksen julkaistua yleiseen tietoverkkoon.

Tiedonhallintalautakunnan resurssien käyttö

Tiedonhallintalautakunnan asioiden valmistelusta vastaa valtiovarainministeriön lautakunnan sihteeriksi määräämät virkamiehet. Sihteeristön työmäärä lautakunnan asioiden osalta on vaihdellut vuosittain 1–2 henkilötyövuoden välillä. Vuonna 2024 valtiovarainministeriön virkamiesten työmäärä tiedonhallintalautakunnan valmisteluun oli hieman alle henkilötyövuosi ja vuonna 2025 hieman yli henkilötyövuosi. Valtiovarainministeriön on määrännyt lautakunnan sihteeristöön keskimäärin 6–8 virkamiestä.

Digi- ja väestötietovirasto tuottaa tiedonhallintalautakunnalle asiantuntijapalveluja tiedonhallinnan ja tietoturvallisuuden menettelyjen kehittämiseksi. Vuosittain Digi- ja väestötietovirasto on kohdentanut 1,5–2,5 henkilötyövuotta asiantuntijapalvelujen toteuttamiseen. Vuonna 2024 työmäärä oli noin 1,9 henkilötyövuotta ja vuonna 2025 työmäärä oli 1,24 henkilötyövuotta. Digi- ja väestötietoviraston on osoittanut keskimäärin 4–5 asiantuntijaa tuottamaan palvelua lautakunnalle.

Tiedonhallintalautakunnan jäsenten työmäärän on arvioitu olevan keskimäärin noin 0,5 henkilötyövuotta vuodessa. Arvio perustuu siihen, että lautakunnan kokouksiin ja päätöksentekoon valmistautuminen edellyttää noin yhden työpäivän työpanosta. Lautakunta on kokoontunut 8 kertaa vuodessa 2–3 tunnin kokouksiin.

Valtiovarainministeriön ja Digi- ja väestötietoviraston henkilötöyön lisäksi tiedonhallintalautakunnan suositusten valmisteluun on osallistunut suuri määrä tiedonhallinnan asiantuntijoita julkisesta hallinnosta. Vuonna 2025 tiedonhallintalautakunnan jaoston valmisteluun osallistuneiden muiden asiantuntijoiden työmääräksi on arvioitu noin 1 henkilötyövuosi. Vuonna 2024 ei tiedonhallintalautakunta asettanut jaostoja. Vuonna 2023 jaostoja oli viisi.

Tiedonhallintalain 7 §:n valtiovarainministeriön on huolehdittava, että julkisen hallinnon tiedonhallintaa sekä tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tuottamista koskevan yhteistyön koordinointia varten on järjestetty valtion virastoissa ja laitoksissa toimivien viranomaisten sekä hyvinvointialueiden, hyvinvointiyhtymien ja kuntien viranomaisten yhteistyötavat ja -menettelyt. Yhteistyön tarkoituksena on edistää tiedonhallintalain tarkoitusten toteuttamista sekä julkisen hallinnon toimintatapojen ja palvelujen tuotantotapojen kehittämistä tietovarantoja sekä tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntämällä. Yhteistyössä seurataan julkisen hallinnon tiedonhallinnan ja tieto- ja viestintätekniisten palvelujen kehittymistä, muutoksia ja vaikutuksia.

Pykälän 2 momentin nojalla valtioneuvosto on asettanut mainittua yhteistyötä varten Digi- ja datatalouden strategisen yhteistyöryhmän (VM VM069:00/2024), Julkisen hallinnon kyberturvallisuuden strateginen yhteistyöryhmän (VM VM112:00/2024), Valtionhallinnon tiedonhallinnan yhteistyöryhmän – Valti (VM071:00/2024) sekä Julkisen hallinnon tiedonhallinnan asiantuntijaryhmän (VM099:00/2024).

Valtiovarainministeriö ohjaa valtion virastojen ja laitosten tiedonhallintaa tiedonhallintalain 9 §:ssä säädetyllä menettelyllä. Tiedonhallintalain 9 §:n 1 momentin mukaan valtion virastojen ja laitosten on toimitettava valtiovarainministeriölle 5 §:n 3 momentin ja 8 §:n 1 momentin perusteella tehty arviointi tietovarantojen ja tietojärjestelmien hyödyntämistä, yhteentoimivuutta ja tietoturvallisuutta koskevaa lausuntoa varten, kun arvioidulla muutoksella on merkittäviä taloudellisia tai toiminnallisia vaikutuksia tiedonhallintaan tai toimintaan taikka muutos koskee julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen rajapintojen tietorakenteiden olennaisia muutoksia. Valtiovarainministeriöllä on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä välttämättömät tiedot valtion viranomaiselta lausunnon antamista varten. Vuositasolla valtiovarainministeriö lausuu noin 20-30 virastojen arvioinnista.

Nykytilan arviointi

Tiedonhallintalautakunta on pystynyt vuosien 2020–2025 aikana toteuttamaan sille säädetyjä tehtäviä tuloksellisesti suhteessa lautakunnalle osoitettuihin resursseihin. Valtiovarainministeriön keväällä 2025 toteuttaman kyselyn perusteella tiedonhallintalautakunnan toiminnan on arvioitu auttaneen valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien viranomaisia niiden toteuttaessa tiedonhallintalaissa säädetyjä vaatimuksia. Tiedonhallintalautakunnan ylläpitämien suositusten lausumäärät sekä koulutuksiin ja tilaisuuksiin osallistuneiden asiantuntijoiden lukumäärät ja osallistuneiden arviot tilaisuuksien hyödyistä indikoivat myös hyödyistä, joka lautakunnan toimenpiteillä on saavutettu. Valtiovarainministeriölle ja sen hallinnonalalle asetetut säästötavoitteet edellyttävät kuitenkin nykyisten tehtävien tarkastelua ja keventämistä.

Käytännössä tiedonhallintalautakunnan lakkauttaminen palauttaisi tiedonhallinnan yleisen ohjauksen tilanteeseen ennen tiedonhallintalain (906/2019) voimaantuloa, jolloin useat eri viranomaiset ohjasivat viranomaisten tiedonhallintaa. Aikaisemmasta poiketen valtiovarainministeriön olisi tiedonhallintalautakunnan lakkauttamisen jälkeen mahdollista ohjata muita tiedonhallintaa ohjaavia viranomaisia tiedonhallintalain 7 §:ssä säädetyin velvoitteensa mukaisesti ja yhteensovittaa niiden valmistelua. Tiedonhallintalain 7 § edellyttää ministeriötä järjestämään tarvittavat koordinointi viranomaisten väliselle yhteistyölle tiedonhallinnan ja tieto- ja viestintätekniisten palvelujen tuottamisen osalta.

Tiedonhallinnan informaatio-ohjaus

Tiedonhallintalautakunnan organisoiminen tavoitteena on ollut yhdenmukaistaa julkisen hallinnon tiedonhallinnan ohjausta. Tiedonhallintalain valmistelun yhteydessä arvioitiin, että julkisen hallinnon tiedonhallinnan informaatio-ohjaus oli hajautunut siten, että tiedonhallinnan

kokonaiskehittämistä ei ole pystytty toteuttamaan toimintaympäristön muutoksiin nähden riittävän tehokkaasti ja vastuullisesti työryhmä- ja neuvottelukuntatyönä (ks. HE 284/2018 vp, s. 86). Ennen tiedonhallintalain voimaantuloa julkisen hallinnon tiedonhallintaa edistäviä yleisiä suosituksia laadittiin muun muassa valtiovarainministeriön yhteydessä toimineissa julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnassa (JUHTA), valtionhallinnon tieto- ja kyberturvallisuuden johtoryhmän (VAHTI), tietosuojavaltuutetun (henkilötietojen käsittely), Kansallisarkiston (arkistointi, asianhallinta), Liikenne- ja viestintäviraston (tietoturvaluus, kyberturvallisuus), Pelastusopiston (varautuminen), kansallisen turvallisuusviranomaisen (kansainväliset tietoturvaluusvaatimukset) toimesta. Yhdelle viranomaiselle säädetyn tehtävän edistää tiedonhallintalain velvoitteita arvioitiin yhdenmukaistavan tiedonhallinnan ohjausta ja ohjauksessa käytettävää informaatiota.

Valtiovarainministeriön keväällä 2025 toteuttamassa arvioinnissa viranomaisten näkemyksenä oli, että tiedonhallintalautakunta on pystynyt suosituksillaan ja neuvonnallaan auttamaan tiedonhallinnan sääntelyn toteuttamisessa. Vaikka suosituksissa ei ole pystytty tuottamaan toivottua konkretiaa lain soveltamisessa, ovat ne toimineet hyvänä perustana viranomaisten sisäisten ohjeiden laatimiselle.

Vastauksissa arvioitiin myös, että tiedonhallintalautakunnan ja muiden tiedonhallintaa ohjaavien viranomaisten tehtävissä on edelleen päällekkäisyyttä tai ainakin selkeyttämistä. Kuten edellä on esitetty, on tiedonhallintalautakunta laatinut useita suosituksia, joissa esitettyjen hyvien käytäntöjen avulla lautakunta on pyrkinyt auttamaan tiedonhallintalain vaatimusten toteuttamisessa. Tiedonhallintalautakunta ei ole tiedonhallinnan ohjauksen yleisviranomainen, vaan sen tehtävät on rajattu vain tiedonhallintalaissa säädettyyn. Kun tiedonhallinnan kansallinen yleislainsäädäntö muodostuu tiedonhallintalain lisäksi muun muassa julkisuuslaissa (621/1999), arkistolaissa (831/1994), yleisessä tietosuoja-asetuksessa (EU) 2016/679 ja kansallisessa tietosujalaissa (1050/2018) sekä hallintomenettelyä koskevissa hallintolaissa (434/2003) ja sähköisen asiointilaissa (13/2003) sekä digitaalisten palvelujen järjestämisestä annetussa laissa (306/2019) säädettyistä vaatimuksista, kohdistuu informaatio-ohjauksen yhtenäistämisen tarve tiedonhallintalautakunnan lisäksi useisiin muihin valtion viranomaisiin, Tiedonhallintalautakunnalle säädettyihin tehtäviin ei sisälly muusta sääntelystä muodostuvia vaatimuksia valvovien tai ohjaavien viranomaisten ohjaus. Tämä tehtävä kuuluu tiedonhallintalain 7 §:n mukaan valtiovarainministeriölle.

Tiedonhallintalautakunnan toimikausien aikana on lainsäädäntömuutokset muodostaneet tiedonhallintalakia soveltaville viranomaisille uusia tiedonhallintaan liittyviä velvollisuuksia ja näiden toteuttamista valvovia ja edistäviä viranomaisia. Kyberturvallisuusdirektiivin (EU) 2022/2555 (NIS2-direktiivi) kansallinen täytäntöönpano on toteutettu säätämällä uusi kyberturvallisuuslaki (124/2025) ja lisäämällä tiedonhallintalakiin uusi 4 a luku kyberturvallisuusvelvollisuuksista julkisen hallinnon toimialalla (125/2025). Tiedonhallintalain 4 ja 5 §:ssä tiedonhallinnan järjestämisestä ja 4 luvussa tietoturvaluudesta säädettyjen vaatimusten kanssa samansuuntaisten kyberturvallisuusvaatimusten toteuttamista arvioivat ja ohjeistavat Liikenne- ja viestintävirasto, Energiavirasto, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Lupa- ja valvontavirasto, elinvoimakeskus, Ruokavirasto sekä Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea. Tiedonhallintalain kanssa samansuuntaista sääntelyä sisältyy myös kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä annetun direktiivin (EU) 2022/2557 (CER-direktiivi) kansallinen täytäntöönpano toteuttavaan yhteiskunnan kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta ja häiriönsietokyvyn parantamisesta annettuun lakiin (310/2025). Laissa säädettyjen kriittisen infrastruktuurin suojaamistoimien toteuttamista arvioivat ja edistävät Energiavirasto, elinvoimakeskus, Liikenne- ja viestintävirasto, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea, Ruokavirasto, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto sekä Lupa- ja valvontavirasto.

Tiedonhallintaa ohjaavien uusien viranomaisten lisäksi Kansallisarkisto, tietosuojavaltuutettu, Liikenne- ja viestintävirasto, Pelastusopisto sekä kansalliset turvallisuusviranomaiset ovat jatkaneet tiedonhallintaa koskevien ohjeiden ja suositusten ylläpitoa. Tiedonhallintain voimassa olon aikana myös valtiovarainministeriö (digitaalinen turvallisuus, kyberturvallisuus ja tietoturvallisuus sekä pilvipalvelujen hyödyntäminen) ja Digi- ja väestötietovirasto (digiturvallisuus, kyber- ja digitaalisen turvallisuuden VAHTI-verkosto ja Taisto-harjoitukset sekä kokonaisarkkitehtuurityö), ovat laatineet suosituksia tiedonhallintalaissa säädettyjen vaatimusten toteuttamiseksi. Tiedonhallintalautakunnan lakkauttaminen poistaisi yhden tiedonhallinnan informaatio-ohjausta toteuttavan viranomaisen ja vähentäisi tältä osin ohjauksen päällekkäisyyttä.

[mahdollisesti tarkennetaan lausuntokierroksen aikana]

Tiedonhallintalautakunnan organisointi

Tiedonhallintalautakunnan organisointi lautakuntarakenteeseen on mahdollistanut sen, että lautakunnan jäsenten ja lautakunnan jaostojen jäsenten asiantuntemusta on voitu kohdentaa käsiteltävään asiaan asiantuntemusperustein. Jäsenten asiantuntemus on kattanut tiedonhallintalaissa säädetty vaatimukset ja tiedonhallinnasta on huomioitu valtionhallinnon, hyvinvointialueiden ja kuntien viranomaisen erityispiirteet. Lautakuntarakenne ei ole kuitenkaan ainoa vaihtoehto organisoida valmistelua vastaavalla tavalla. Myös työryhmiin tai neuvottelukuntiin voidaan pyytää mukaan vastaavaa tiedonhallinnan asiantuntemusta eri julkisen hallinnon viranomaisista. Lautakuntarakenne erottaa valmistelun päätöksenteon normaalista ministeriössä tai virastossa tehtävästä päätöksenteosta. Tiedonhallintalautakunnassa lautakunnan jäsenet arvioivat ja päättävät asiantuntemukseen perustuen toimenpiteistä tiedonhallintalakia soveltavien viranomaisten tarpeisiin, ei ministeriön tai viraston asettamiin tavoitteisiin.

Valtiovarainministeriö on nostanut tiedonhallintalautakunnan tehtävien kehittämistä koskevassa arviomuistiossa (1.9.2025, VN/4587/2025) esiin myös ministeriön ja sen yhteydessä toimivan tiedonhallintalautakunnan resurssien ohjaukseen liittyvät haasteet. Valtiovarainministeriö ei ole viime vuosina pysynyt osoittamaan tiedonhallintalautakunnan valmisteluun lautakunnan tuloksellisen toiminnan toteuttamisen edellyttämiä voimavaroja. Laillisuusvalvontakäytännössä ei ole pidetty hyväksyttävänä syynä asioiden viipymiselle resurssien vähäisyyttä, koska on katsottu, että viranomaisen tulee tehokkaalla työnjohdolla, työnteon organisoinnilla ja toimintatapojen kehittämisellä sekä muilla käytettävissä olevilla työnkulkua parantavilla keinoilla vaikuttaa käsittelyaikojen pitämiseen kohtuullisena. Valtiovarainministeriö katsoi arviomuistiossa, ettei erillisenä viranomaisena toimiva lautakuntarakenne ole aina mahdollistunut kaikilta osin asian korjaamista. Tiedonhallintalautakunnan lakkauttaminen selkeyttäisi tältä osin muun muassa virkamieslain (750/1994) mukaisilla työnjohto- ja valvontamääräyksillä toteutettavaa tiedonhallinnan ohjauksen valmistelua, kun ministeriö asettaa valmistelulle tavoitteet ja valvoo tehtävien asianmukaista toteuttamista. Tiedonhallintalautakunnan lakkauttaminen mahdollistaisi paremmin toimenpiteiden kokonaispriorisoinnin yhdessä valtiovarainministeriön muiden tehtävien kanssa ja sujuvoittaisi siten tiedonhallinnan ohjausta. Valtiovarainministeriön hallinnonalalle ja valtiovarainministeriölle asetetut säästötavoitteet tekevät tämän uudella tavalla tarpeelliseksi verrattuna tiedonhallintalain säätämisen yhteydessä vallinneisiin olosuhteisiin.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa sääntelyyn perustuvaa lautakuntamallia tehokkaampi ja joustavampi malli ohjata julkisen hallinnon tiedonhallintaa nykyisessä julkisen talouden tilanteessa. Lisäksi tavoitteena on, että ohjauksessa keskitytään jatkossa vaikuttavimpiin toimenpiteisiin. Esityksen tarkoituksena on osaltaan vastata valtiovarainministeriön ja sen hallinnonalan

säästötavoitteisiin järjestämällä ministeriön tehtäviä ja toimintaa siten, että sitä voidaan joustavammin mukauttaa tiukentuvaan resurssikehykseen.

Valtiovarainministeriö jatkaisi tiedonhallinnan ohjausta nykyisten tehtäviensä kautta sekä informaatio-ohjauksen keinoin, mutta toimia tulisi kohdistamaan virkatyönä vaikuttavimmille alueille ministeriön käytettävissä olevan resurssin mukaan. Tiedonhallintalautakunnan asioiden valmistelusta ovat vastanneet valtiovarainministeriön tehtävään määräämät virkamiehet, joka luo edellytykset ministeriölle jatkaa tiedonhallintalain vaatimusten toteuttamista tukevien suositusten valmistelua ja koulutusten järjestämistä. Tiedonhallintalautakunnan toiminnan päättyessä sen tehtävät eivät sellaisenaan siirtyisi valtiovarainministeriölle.

Kolmasosa tiedonhallintalautakunnalle osoitetuista kysymyksistä on liittynyt tiedonhallintalain 21 §:n tietoaisteistojen säilytystarpeen ja säilytysajan määrittelyä koskevien vaatimusten toteuttamiseen. Tiedonhallintalautakunnan valtioneuvostossa toimivana toimitelimenä on ollut haasteellista vastata viranomaisten palvelutarpeeseen määrittelyjen osalta. Ehdotuksen tavoitteena on parantaa viranomaisten palvelua siirtämällä tiedonhallintalain 21 §:n säännösten edistämistehtäviä Kansallisarkiston toteutettavaksi. Tehtävän siirtäminen Kansallisarkistolle selkeyttäisi tietoaisteistojen säilyttämisen kansallista ohjausta tiedon koko elinkaarenhallinnan osalta.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi tiedonhallintalautakuntaa koskeva tiedonhallintalain sääntely. Tiedonhallintalain 10 §:ssä säädetään julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunnasta ja lautakunnan tehtävistä edistää ja arvioida tiedonhallintalain sääntelyä. Lain 11 §:ssä säädetään lautakunnan arviointitehtävästä. Esityksellä kumottaisiin mainitut pykälät, mikä tarkoittaisi, että lautakunnan toiminta lakkaisi lain voimaantulon jälkeen. Lautakunnalle julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 11 §:ssä säädettyä arviointitehtävää ei toteutettaisi jatkossa.

Kansallisarkistosta annettuun lakiin säädettäisiin Kansallisarkistolle toimivalta edistää tietoaisteistojen säilytystarpeen määrittämistä viranomaisissa. Valtiovarainministeriön tehtävät ja toimivalta edistää julkisen hallinnon tiedonhallintaa koskevaa sääntelyä säilyisivät ennallaan.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset

Valtiovarainministeriö

Tiedonhallintalautakunnan lakkauttaminen tarkoittaisi valtiovarainministeriölle noin 1 henkilötyövuoden ja 30 000 euron vuosittaista säästöpotentiaalia. Säästöjen realisoituminen ja suuruus määrittyy valtiovarainministeriön tiedonhallintalautakunnan tehtäväkentässä toteuttamien tulevien ohjaustoimenpiteiden perusteella.

Tiedonhallintalautakunnan tehtävien kustannukset ovat koostuneet tiedonhallintalautakunnan jäsenten kokouspalkkioista (noin 7000 euroa vuodessa) sekä lautakunnan valmistelemien suositusten käännösten, lautakunnan verkkokoulutusten ja tiedonhallintalain soveltamista tukevien tietomääritysten toteuttamisen kustannuksista. Valtiovarainministeriö on hankkinut

tiedonhallintalautakunnan suositusten käännöstyön valtioneuvoston kanslialta ja verkkokoulutukset HAUS kehittämiskeskus Oy:ltä. Tiedonhallintalain vaatimusten toteuttamista tukevien tietomääritykset on hankittu Digi- ja väestötietoviraston toimesta. Suositusten käännösten sekä verkkokoulutusten ja tietomääritysten kustannukset tulisivat valtiovarainministeriön katettavaksi tilanteessa, jossa se jatkossa vastaisi niiden ylläpidosta.

Tiedonhallintalautakunnan sihteeristön työajasta noin puolet, eli 0,5 henkilötyövuotta, on kohdentunut lautakunnan suositusten, koulutusten ja tietomääritysten valmisteluun ja ylläpitoon. Mikäli valtiovarainministeriö toteuttaisi tiedonhallintalautakuntaa vastaavat toimenpiteet samalla työmäärällä, tarkoittaisi se, että sihteeristön työajasta toinen puoli olisi kohdennettavissa muuhun ministeriön tehtävien valmisteluun.

Digi- ja väestötietovirasto

Tiedonhallintalain 10 §:n 5 momentin mukaan Digi- ja väestötietovirasto tuottaa tiedonhallintalautakunnalle asiantuntijapalveluja tiedonhallinnan ja tietoturvallisuuden menettelyjen kehittämiseksi. Tiedonhallintalautakunnan lakkauttaminen tarkoittaisi, ettei Digi- ja väestötietovirastolla olisi enää tarvetta tuottaa tarkoitettuja asiantuntijapalveluja. Digi- ja väestötietovirasto on kohdennanut lautakunnan asiantuntijapalveluiden tuottamiseen vuonna 2024 noin 1,9 henkilötyövuotta ja 15 000 euroa ja vuonna 2025 noin 1,2 henkilötyövuotta ja 13 500 euroa.

Kansallisarkisto

Tiedonhallintalain 21 §:ssä säädettyjen tietoaineistojen säilytystarvetta ja -aikaa koskevien vaatimusten edistämistehtävien toteuttamisen ei arvioida edellyttävän lisäresurssien kohdentamista Kansallisarkistolle. Uusi tehtävä liittyy vahvasti Kansallisarkistoon tehtävään määrätä arkistoitavista (pysyvästi säilytettävistä) asiakirjoista. Tehtävä olisi toteutettavissa uudelleen allokoimalla Kansallisarkiston olemassa olevia voimavaroja.

Vaikutukset tiedonhallintalakia soveltaviin viranomaisiin

Tiedonhallintalautakunnan lakkauttaminen ei vaikuttaisi suoraan tiedonhallintalakia soveltavien viranomaisten tehtäviin tai tehtävien toteuttamisen vaatimiin voimavaroihin. Välillisesti lakkauttamisella arvioidaan olevan vähäisiä määräaikaista vaikutuksia niille viranomaisille, jotka ovat hyödyntäneet tiedonhallintalautakunnan palveluja ja tuotoksia.

Valtiovarainministeriön keväällä 2025 toteuttaman selvityksen perusteella tiedonhallintalautakunnan toimenpiteillä ja tuotoksilla on ollut vähentävä vaikutus viranomaisten tiedonhallintalain vaatimusten toteuttamisen tarvitsemiin voimavaroihin. Vastausten perusteella tiedonhallintalautakunnan toiminta on säästänyt työtä ja vähentänyt kustannuksia tiedonhallintalain vaatimusten toteuttamisessa viranomaisissa. Kyselyyn vastanneesta 150 viranomaisesta noin 38 % arvioi tiedonhallintalautakunnan suositusten vähentäneen niiden työmäärää tiedonhallintalain vaatimusten toteuttamisessa. Vastaajista 14 % arvioi vähentymisen olleen merkittävä. Vastanneista viranomaisista noin 45 % arvioi tiedonhallintalautakunnan koulutusten vähentäneen niiden työmäärää tiedonhallintalain vaatimusten toteuttamisessa. Vastaajista 5,4 % arvioi vähentymisen olleen merkittävä. Valtiovarainministeriön toteuttamassa selvityksessä viranomaiset eivät pystyneet arvioimaan tiedonhallintalautakunnan toimenpiteiden vaikutuksia määrällisesti: henkilötyö- tai euromääräisinä. Tämän takia lautakunnan toimintaan osoitettujen panosten ja niillä saatavia hyötyjen välistä suhdetta ei ole pystytty yksiselitteisesti arvioimaan.

Tiedonhallintalautakunnan lakkauttamisesta viranomaisille aiheutuvia vähäisiä taloudellisia vaikutuksia vähentäisi edelleen se, että valtiovarainministeriön tavoitteena on jatkaa

tiedonhallintalautakunnan suosituksia ja koulutuksia vastaavien suositusten ja koulutusten laadintaa ja ylläpitoa. Valtiovarainministeriö jatkaa tiedonhallinnan ohjausta nykyisten menettelyjen mukaisesti (tiedonhallintalain 6, 7 ja 9 §) ja tiedonhallintalautakunnan nykyisessä tehtäväkentässä ohjaustoimintaa suunnitellaan osin jatkettavan valtiovarainministeriön toimesta. Tarkoituksena on tunnistaa vaikuttavimpia kokonaisuuksia ja tukea hallintoa antamalla ohjeita ja suosituksia, järjestämällä koulutuksia ja tilaisuuksia, sekä laatimalla linjauksia ja tavoitteita. Kun toimenpiteet kohdennettaisiin vaikuttavimmiksi arvioituille alueille, toiminta ei siten vastaisi täysin lautakunnan edistämistehtävässä toteutettua. Valtiovarainministeriö on vuoden 2026 alussa käynnistänyt esitettyjen säädösmuutosten ja lautakunnan lakkauttamisen jälkeisen ohjaustoiminnan tarkemman suunnittelun. Toimintamalli tulee tarkentumaan vuoden 2026 aikana. Tiedonhallintalautakunnan arviointitoiminta sekä viranomaisten tiedonhallinnan käytännön tuki yksittäisasioiden annettavan neuvonnan muodossa tulisivat lakkaamaan, eivätkä sisälly valtiovarainministeriössä tehtävään suunnitteluun.

Myös tietoaineistojen ja asiakirjojen säilytystarvetta ja -aikaa koskevien edistämistehtävien suunniteltu siirtäminen Kansallisarkistolle vähentäisi muutoksen vaikutuksia viranomaisten resurssien käyttöön. Suurin osa tiedonhallintalautakunnalle osoitetuista tiedusteluista on koskenut tietoaineistojen säilytysaikoja, ja aiheesta ylläpidetyt suositukset ovat latausmäärien mukaan käytetyimpiä.

Vaikutukset viranomaisten tehtäviin ja tiedonhallintaan

Tiedonhallintalautakunnan lakkauttaminen ei vaikuttaisi suoraan tiedonhallintalakia soveltavien viranomaisten tehtäviin tai tiedonhallintaan. Ehdotetut säännökset eivät vaikuttaisi myöskään viranomaisten tietoaineistoihin tai tietojärjestelmiin. Lautakunnan lakkauttamisen jälkeen tiedonhallintalakia soveltavat viranomaiset olisivat edelleen vastuussa laissa säädettyjen tehtävien toteuttamisesta sekä tehtävien edellyttämän tiedonhallinnan järjestämisestä tiedonhallintalain säädettyllä tavalla.

Ehdotus ei muuttaisi myöskään valtiovarainministeriön tehtäviä. Valtiovarainministeriö laatisi ja ylläpitäisi suosituksia ja koulutuksia tiedonhallintalain säädettyjen vaatimusten toteuttamiseksi osana sille säädettyjä muita tiedonhallinnan ohjaustehtäviä. Suositusten ja koulutusten laadinta ei muuttaisi valtiovarainministeriön tiedonhallintaa.

Ehdotuksessa Kansallisarkistolla säädettäisiin uutena tehtävänä edistää tiedonhallintalain 21 §:ssä säädettyjen vaatimusten toteuttamista. Ehdotus vastaisi sisällöltään tiedonhallintalautakunnan nykyistä tehtävää. Arkistolain mukaan Kansallisarkisto määrää tällä hetkellä tietoaineistojen pysyvästä säilyttämisestä ja arkistoinnista, eikä tehtäväalan laajentaminen viranomaisten tehtävien toteuttamisessa tarvittavien tietoaineistojen säilytystarpeen ja -ajan osalta muuttaisi viraston tiedonhallintaa.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Tiedonhallintalautakunnan ehdotetun lakkauttamisen sijaan olisi mahdollista siirtää lautakunta ja sen nykyiset tehtävät toiseen ministeriöön tai valtion virastoon. Tiedonhallintalautakunnalle säädettyjä tehtäviä olisi mahdollista myös allokoida muille valtion viranomaisille Kansallisarkistolle esitettyä tietoaineistojen säilytysaikaa koskevaa edistämistehtävää laajemmin.

Tiedonhallintalautakunnan siirtäminen sellaisenaan toiseen ministeriöön tai valtion virastoon olisi mahdollista toteuttaa muuttamalla tiedonhallintalain 10 §:n 1 momentissa säädettyä

virastoa, jossa tiedonhallintalautakunta toimii. Toiminnan siirtäminen edellyttäisi myös toiminnan tarvitsemien resurssien siirtämistä valtiovarainministeriöstä lautakunnan vastaanottavalle virastolle. Valmistelun aikana on kuitenkin arvioitu, että tiedonhallintalain vaatimusten edistäminen informaatio-ohjauksen keinoin voitaisiin resurssin näkökulmasta tehokkaammin hoitaa valtiovarainministeriössä muiden tiedonhallinnan ohjauksen tehtävien yhteydessä. Toiminnan siirtäminen edellyttäisi todennäköisesti nykyistä suuremman resurssin uudelleenkohdentamista toiselle viranomaiselle. Tämän takia lautakunnan siirtämistä toisen viraston yhteyteen ei pidetä tarkoituksenmukaisena.

Tiedonhallintalautakunnan arviointitehtävällä lautakunta toteuttaa laillisuusvalvontaa tiedonhallintalain säädettyjen vaatimusten toteuttamisesta valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien viranomaisissa. Ehdotuksessa on arvioitu, ettei tiedonhallintalain vaatimusten toteuttamisen arvioinnille olisi enää säästötavoitteet huomioiden pakottavaa tarvetta, vaan lain noudattaminen voisi jatkossa jäädä yleisen laillisuusvalvonnan varaan. Lisäksi tiedonhallintalautakunnan arviointitehtävän vaatima riippumattomuus poliittisesta ja hallinnollisesta ohjauksesta on ollut myös hankalasti sovitettavissa valtiovarainministeriön päätöksentekoon. Tiedonhallintalautakunnan tapaisen laillisuusvalvontaa toteuttavan toimielimen organisointi valtion virastoon olisi toiminnan luonteen ja toiminnan vaatiman asiantuntemuksen näkökulmasta ministeriötä parempi vaihtoehto.

Tiedonhallintalautakunnan edistämistehtävissä on korostunut julkisen hallinnon viranomaisten henkilöstön tarve saada tukea tiedonhallintaa koskevien säännösten soveltamisessa joko toimintaa kehitettäessä tai viranomaisen tehtävissä. Valtioneuvostoon organisoitu lautakuntamuotoinen toimielin, jolle asioita valmistelevat ministeriön virkamiehet ei lähtökohdiltaan ole tarkoituksenmukainen tapa järjestää viranomaisille tukea tiedonhallinnan vaatimusten käytännön toteuttamiseksi. Ministeriön tehtäviin liittyvä asiankäsittely ja tiedonhallinta eivät muodosta riittävää asiantuntemusta muiden viranomaisten tiedonhallinnan käytännön tuelle. Viranomaisten tiedonhallintaa tukevan neuvonta olisi lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaisempaa järjestää virastotasolla kuin valtioneuvostossa toteutettavaksi.

Julkisen hallinnon tiedonhallinnan ohjauksen yhtenäisyyden näkökulmasta tiedonhallintalautakunnan tehtävät edistää tiedonhallintalain 4 luvussa säädettyjen tietoturvallisuusvaatimusten toteuttamista olisi tarkoituksenmukaisinta järjestää Liikenne- ja viestintäviraston tehtävänä. Liikenne- ja viestintävirastolle tällä hetkellä säädetty tehtävät arvioida tietoturvallisuutta koskevien vaatimusten toteuttamista muodostaisi tiedonhallintalautakuntaa paremman perustan viranomaisten tukemiselle. Tiedonhallintalautakunnalta puutuva toimivalta arvioida viranomaisten tietoturvallisuutta ei ole mahdollistanut muiden lautakunnan ohjaustehtävien määrittämistä arviointihavaintojen perusteella.

Tiedonhallintalautakunnan tehtävien siirtämisen muille viranomaisille on arvioitu vaativan nykyistä lautakuntaa enemmän asiantuntijaresursseja ja määrärahoja. Ehdotus ei tukisi tiedonhallinnan ohjauksen yhtenäisyystavoitetta, eikä sillä olisi mahdollista saavuttaa lautakunnan lakkauttamiselle asetettuja säästötavoitteita. Ehdotuksessa esitetty tiedonhallintalain 21 §:ssä säädettyjen tietoaineistojen säilytysaikaa edistävien tehtävien toteuttaminen on arvioitu mahdolliseksi toteuttaa Kansallisarkiston olemassa olevilla voimavaroilla.

Valtiovarainministeriön on käynnistämässä vuoden 2026 aikana 1.1.2020 voimaantulleeseen tiedonhallintalain jälkiarvioinnin. Arvioinnin tarkoituksena on muodostaa käsitys tiedonhallintalain sääntelyn toimivuudesta ja vaikutuksista sekä asettaa tavoitteet julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleislainsäädännön kehittämiseksi. Julkisen hallinnon tiedonhallinnan ohjauksen ja siihen liittyvien tukitoimien organisointi laajemmassa mittakaavassa olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa vasta tiedonhallintalain arvioinnin ja sen perusteella muodostettujen sääntely-

kehittämistarpeiden jälkeen. Tämän takia ehdotuksessa esitetään vain tiedonhallintalautakunnan lakkauttamista sekä yksittäisen tietoaineistojen säilytysaikamäärittelyä koskevan tehtävän siirtämistä Kansallisarkistolle.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Yleistä

Tiedonhallintalakia vastaavaa laajasti julkisessa hallinnossa sovellettavaa tiedonhallinnan yleissääntelyä ei ole tunnistettavissa muiden maiden lainsäädännössä. Viranomaisten tiedonhallintaa yleisesti ohjaava sääntely muodostuu tavallisesti viranomaisten toiminnan julkisuutta, hallintomenettelyjä sekä palvelujen järjestämistä ja tuottamista koskevasta sääntelystä. Euroopan unionin jäsenvaltioiden viranomaisten kyber- ja tietoturvallisuudesta sekä varautumisesta säädetään edellä mainitun lisäksi kyberturvallisuusdirektiivin (NIS2-direktiivi) ja kriittisten toimijoiden häiriönsietokyvystä annetun direktiivin (CER-direktiivi) täytäntöönpanon kansalliseen lainsäädäntöön.

Tiedonhallinnan ohjauksen järjestämistä tiedonhallintalautakunnan tapaisiin toimielimeen ei ole myöskään tunnistettavissa muissa maissa. Julkisen hallinnon viranomaisten tiedonhallinnan ja digitalisaation ohjaus on järjestetty yleensä valtion viraston tai virastotasoisien riippumattoman toimielimen tehtäväksi. Tiedonhallinnan ohjaustehtävien lisäksi toimielimille kuuluu usein myös muita tiedonhallinnan ohjaus- ja valvontatehtäviä sekä tieto- ja viestintätekniikan palvelujen ja palvelutuotannon järjestämistehtäviä.

Vertailuun on sisällytetty Ruotsin, Norjan, Tanskan, Viron sekä Iso-Britannian tiedonhallintalain sääntelyä vastaavaa yleislainsäädäntöä sekä tiedonhallinnan ohjauksesta vastaavia viranomaisia. Vertailu on laadittu hyödyntäen maiden lainsäädäntöä koskevia tietokantoja ja valmisteluaineistoja. Ohjaavien viranomaisen vertailuun ei ole sisällytetty Euroopan unionin jäsenvaltioiden tietosuojalainsäädännön tai NIS- ja CER-direktiivin valvontaviranomaisia.

Ruotsi

Ruotsissa viranomaisten tiedonhallintaa koskevaa yleissääntelyä sisältyy muun muassa hallintolakiin (Förvaltningslagen), julkisuus- ja salassapitolakiin (Offentlighets- och sekretesslag) arkistointilakiin (Arkivlagen) sekä lakiin julkisen sektorin datan saatavuudesta (Lag om den offentliga sektorns tillgänglighetsförhållanden av data). Tietojärjestelmien ja tietoaineistojen tietoturvallisuudesta säädetään lisäksi muun muassa keskeisten palvelujen ja digitaalisten palvelujen tietoturvallisuutta koskevassa laissa (Lag om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster), sähköisen viestinnän laissa (Lag om elektronisk kommunikation) ja kyberturvallisuuslaissa (Cybersäkerhetslag).

Ruotsissa valtionvarainministeriön alainen Digitaalisen hallinnon viranomainen (*Myndigheten för digital förvaltning, DIGG*) johtaa ja koordinoi digitalisaatiota julkisessa hallinnossa ja kehittää digitaalista infrastruktuuria. Viraston tehtävänä on myös seurata ja valvoa verkkolaskutuslain ja digitaalisten julkisten palvelujen saavutettavuus-vaatimusten toteuttamista viranomaisissa. Valtiollisella tasolla arkistointia Ruotsissa ohjaa valtionarkisto (Riksarkivet).

Tanska

Tanskassa viranomaisten tiedonhallintaa koskevaa yleissääntelyä sisältyy muun muassa lakiin hallinnon julkisuudesta (Lov om offentlighed i forvaltningen), hallintolakiin (Forvaltningsloven), tietosuoja-asetusta täydentävään tietosuojalakiin (Databeskyttelsesloven) sekä

arkistolakiin (Arkivloven). Tietoturvallisuus- ja varautumisvelvollisuuksista säädetään muun muassa laissa verkkotunnusjärjestelmien ja tiettyjen digitaalisten palvelujen verkko- ja tietoturvasta (Lov om net- og informationssikkerhed for domænenavnssystemer og visse digitale tjenester) sekä turvallisuuslaissa (Sikkerhetsloven).

Tanskassa julkisen hallinnon tiedonhallinnan ohjausta ja kehittämistä varten on digitalisaatioministeriön alainen digitaalivirasto (*Digitaliseringsstyrelsen*), joka vastaa Tanskan hallituksen linjausten täytäntöönpanosta digitaalisen julkisen sektorin ja suuresta osasta maan digitaalisesta palveluinfrastruktuurin kehittämisestä. Ohjauksen lisäksi viraston tehtäviin kuuluvat myös digitaalisten palvelujen saavutettavuusdirektiivin vaatimusten sekä televiestintäalaan ja digitaalisten välityspalveluiden valvontaan liittyviä tehtäviä. Kyber- ja tietoturvallisuuteen liittyvien tehtävien valvonta kuuluu sosiaaliturva- ja hätätilavalmiusministeriölle. Tanskassa tietoaineistojen arkistointia ohjaa Tanskan Kansallisarkisto (Rigsarkivet). Kansallisena tietoturvaviranomaisena toimii Tanskan kyberturvallisuuskeskus (Danish Centre for Cyber Security, CFCS).

Norja

Norjassa viranomaisten tiedonhallintaa koskevaa yleissääntelyä sisältyy muun muassa lakiin viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta (Lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd), hallintolakiin (Forvaltningsloven), lakiin dokumentoinnista ja arkistoinnista (Lov om dokumentasjon og arkiv) sekä tietojen suojaamisen osalta turvallisuuslakiin (Sikkerhetsloven).

Digitalisaatio- ja hallintoministeriö (Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet, DFD) vastaa hallituksen IT-politiikasta, hallintopolitiikasta ja sähköisestä viestinnästä. Ministeriön alaisen digitalisaatioviraston (*Digitaliseringsdirektoratet*) tehtävänä on julkisen sektorin digitaalisen infrastruktuurin strateginen suunnittelu, tietoturvallisuuden ohjaus ja koordinointi sekä digitaalisten palvelujen kehittäminen. Norjassa arkistoinnin ohjauksesta ja valvonnasta vastaa kulttuuriministeriön alainen arkistolaitos (Arkivverket).

Viro

Virossa viranomaisten tiedonhallintaa koskevaa yleissääntelyä sisältyy muun muassa julkisuuslakiin (Avaliku teabe seadus) sekä tietosuoja-asetusta täydentävään henkilötietolakiin (Isikuandmete kaitse seadus) sekä arkistolakiin (Arhiiviseadus).

Virossa valtion tietojärjestelmävirasto (RIA, Riigi Infosüsteemi Amet) vastaa kyberturvallisuuden valvonnasta, riskianalyyseista ja häiriöiden hallinnasta. Arkistoinnin ohjauksesta ja valvonnasta vastaa Viron kansallisarkisto (Rahvusarhiiv).

Iso-Britannia

Iso-Britannian tiedonhallintalainsäädäntö muodostuu henkilötietojen käsittelyn osalta kansalliseen tietosuojalakiin (Data Protection Act 2018), julkisen sektorin asiakirjojen osalta vuoden 2000 tiedonvapauslakiin (Freedom of Information Act 2000) ja sen 46 §:n käytännösääntöihin sekä historiallisten asiakirjojen osalta julkisten asiakirjojen lakeihin (Public Records Acts, 1958/1967).

Henkilötietojen käsittelystä ja tiedonvapauslaissa säädettyjen vaatimusten toteuttamista ohjaa ja valvoo tiede-, innovaatio- ja teknologiaministeriön alainen riippumaton toimielin Information Commissioner's Office, ICO). Kulttuuriministeriön alainen Kansallisarkisto (The National Archives, TNA) itsenäisenä toimielimenä ohjaa ja valvoo historiallisten tietoaineistojen käsittelyä.

6 Lausuntopalaute

7 Säännöskohtaiset perustelut

2. Laki Kansallisarkistosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

2 §. Tehtävät. Pykälän 1 momentin 4 kohta ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin Kansallisarkiston tehtävästä edistää tietoaaineistojen säilytystarpeen määrittämistä viranomaisissa. Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksen mukaisesti tiedonhallintalain 10 ja 11 §:n säännökset julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunnasta (tiedonhallintalautakunta) kumottaisiin. Kumottavaksi ehdotetun 10 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan tiedonhallintalautakunnan tehtävänä on edistää tiedonhallintalaissa säädettyjen tiedonhallinnan ja tietoturvallisuuden menettelytapojen ja tämän lain vaatimusten toteuttamista, lukuun ottamatta 4 a luvussa säädettyä (125/2025). Edistämistehtävä koskee myös lain 21 §:n säännöstä tietoaaineistojen säilytystarpeen määrittämisestä. Säännöksen soveltamista ovat ohjanneet tiedonhallintalautakunnan suositukset (Suositus tietoaaineistojen säilytysajasta ja toimenpiteistä säilytysajan päätyttyä, VM 2023:77).

Esityksessä ehdotettavan tiedonhallintalautakunnan lakkauttamisen myötä tiedon elinkaaren hallintaan liittyvien kysymysten käsittelyä varten ei enää olisi nykyisen kaltaista toimielintä. Tiedonhallintalain 21 §:n mukaista tietoaaineistojen säilytystarpeen määrittämiseen liittyvälle ohjaukselle on jatkossakin tarvetta viranomaisten tiedonhallinnan edistämiseksi.

Viranomaisten tietoaaineistojen ja asiakirjojen säilytysaikojen määrittelyn ohjaukseen liittyen Kansallisarkisto päättää arkistolain (831/1994) 8 §:n mukaisesti pysyvästi säilytettävistä asiakirjoista. Eduskunnan käsittelyssä olevan uuden arkistointilakiehdotuksen (HE 169/2025 vp) mukaan Kansallisarkisto päättäisi jatkossakin viranomaisten tietoaaineistojen ja asiakirjojen arkistoinnista. Kansallisarkiston ohjaustehtäviin on luontevaa sisällyttää viranomaisten tietoaaineistojen ja asiakirjojen säilytysaikojen määrittelyn edistäminen.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Tiedonhallintalain 10 § sisältää kaksi asetuksenantovaltuutta. Pykälän 2 momentin mukaan tiedonhallintalautakunnan tarkemmasta kokoonpanosta, toiminnan järjestämisestä, päätöksentekomenettelystä ja jäsenten pätevyysvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Pykälän 3 momentin mukaan valtiovarainministeriö määrää virkamiehistään lautakunnan sivutoimiset sihteerit tehtäviinsä lautakunnan toimikaudeksi. Sihteerien tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Mainittujen lainkohtien nojalla on annettu valtioneuvoston asetus julkisen hallinnon tiedonhallintalautakunnasta (1338/2019). Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi asetuksenantovaltuudet sisältävä tiedonhallintalain 10 §, minkä seurauksena myös mainittu asetus kumoutuisi.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.1.2027.

10 Toimeenpano ja seuranta

Valtiovarainministeriö on vuoden 2026 alussa käynnistänyt esitettyjen säädösmuutosten ja lautakunnan lakkauttamisen jälkeisen ohjaustoiminnan tarkemman suunnittelun. Toimintamalli tulee tarkentumaan vuoden 2026 aikana. Valtiovarainministeriö jatkaa tiedonhallinnan ohjausta nykyisten menettelyjen mukaisesti (tiedonhallintalain 6, 7 ja 9 §) ja tiedonhallintalautakunnan nykyisessä tehtäväkentässä ohjaustoimintaa suunnitellaan osin jatkettavan valtiovarainministeriön ja Kansallisarkiston toimesta. Tarkoituksena on tunnistaa vaikuttavimpia kokonaisuuksia ja tukea hallintoa antamalla ohjeita ja suosituksia, järjestämällä koulutuksia ja tilaisuuksia, sekä laatimalla linjauksia ja tavoitteita. Ohjauksen ja tuen toimenpiteiden valmistelu tullaan toteuttamaan virkatyönä, laajassa yhteistyössä julkisen hallinnon toimijoiden kanssa.

Valtiovarainministeriön on myös käynnistämässä tiedonhallintalain jälkiarvioinnin. Arvioinnin tarkoituksena on muodostaa käsitys tiedonhallintalain sääntelyn toimivuudesta ja vaikutuksista sekä asettaa tavoitteet julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleislainsäädännön kehittämiseksi. Julkisen hallinnon tiedonhallinnan ohjauksen ja siihen liittyvien tukitoimien organisointiin laajemmassa mittakaavassa liittyviä mahdollisia kehittämistarpeita on tarkoituksenmukaista arvioida jälkiarvioinnin perusteella ja ne voivat vaikuttaa myös valtiovarainministeriössä toteutettavaan informaatio-ohjaukseen.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 10 ja 11 §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) 10 ja 11 §, sellaisena kuin niistä ovat 10 §:n 1 momentin 1 kohta ja 11 §:n 2 momentti laissa 710/2021 sekä 10 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 125/2025.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

Kansallisarkistosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansallisarkistosta annetun lain (509/2025) 2 §:n 1 momentin 4 kohta seuraavasti:

2 §

Tehtävät

Kansallisarkiston tehtävänä on:

4) toimia arkistoinnin asiantuntijaviranomaisena ja edistää tietoaineistojen säilytystarpeen määrittämistä viranomaisissa;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi

Laki

Kansallisarkistosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansallisarkistosta annetun lain (509/2025) 2 §:n 1 momentin 4 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Tehtävät

Tehtävät

Kansallisarkiston tehtävänä on:

Kansallisarkiston tehtävänä on:

4) toimia arkistoinnin asiantuntijaviranomaisena;

4) toimia arkistoinnin asiantuntijaviranomaisena *ja edistää tietoaineistojen säilytystarpeen määrittämistä viranomaisissa;*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

. .